

MARÍNA - veľké dielo ľúbostnej a reflexívnej lyriky v štúrovskej literatúre.

Považuje sa za ústredné dielo slovenského romantizmu. A. Sládkovič sa prvý osmelil osláviť krásu, lásku a mladosť, čo Ľudovít Štúr prijal s nevôľou, lebo tému považoval za málo vlasteneckú.

HLAVNÁ POSTAVA: *MARÍNA*

HLAVNÁ IDEA: *básnik ospieval svoju lásku k Maríne, jej mladosť a krásu.*

CHARAKTEISTIKA DIELA:

Skladba má 2 veľké časti:

1. **lyricko - epická** - zobrazuje nešťastnú lásku k Márií Pišlovej
2. **reflexívno - symbolická** - láska nadobúda nadosobný spoločenský charakter

V skladbe autor rozoberá 4 hlavné témy:

1. krása
2. láska k Maríne
3. Láska k Slovensku
4. mladosť

Marína je veľkým dielom ľúbostnej lyriky v štúrovskej literatúre. Básnik v skladbe oslávil krásu a mladosť, vyslovil svoj cit v radostnom i bolestnom prežívaní lásky.

Sládkovič ako štiavnický lýceista sa zaľúbil do Márie Pišlovej. Ona opätovala jeho city, ale keď Sládkovič študoval v Halle, rodičia ju donútili vydat' sa za druhého. Sládkovič pod týmto dojmom a možnosťou straty Márie začal písať verše. Dôveruje v jej lásku a vernosť, ktorú nezlomia nijaké nástrahy. Sprítomňuje si Marínu v rozličných obrazoch. Vidí ju ako v izbe spieva, ako sa vyznáva zo svojej lásky k nemu, odbíja bohatého pytača a prisahá vernosť milému. Keď rodičia predsa donútili Máriu vydat' sa za bohatého pernikára, Sládkovič do pôvodnej osnovy skladby vsunul pochmúrne, baladické zložky. Marína narieka nad svojím osudom. Na vrchu Čertova svadba, slávia vrby tajomnú slávnosť. Prichádza medzi ne aj Marína, ktorá nemôže zabudnúť na svoju lásku. Zúfalý básnik blúdi popri Hrone a Marína - víla, vábi ho do vodných hlbín. Básnik prekováva žiaľ, víťazí v ňom vôľa a povinnosť k životu. V jeho záverečných slohách už niet trpkosti, ale len bláznivá spomienka krásnej lásky.

Marína je predovšetkým nadšená oslava krásy. Krása očarúva básnika. Stelesnením všetkých krás je básnikovi jeho milá Marína. Básnikova láska k nej je veľká, krásna a čistá. Nie je len úzkym citom, upierajúcim sa jedine k milovanej osobe.

Veľká láska k žene sa spája s veľkou láskou k vlasti, čo je vyjadrené aj v básni slovami: *....Vlast' drahú ľúbiť v peknej Maríne, Marínu drahú v peknej otčine a obe v jednom objímať...*

V Maríne sa odzrkadľuje problém vzťahov medzi mladými ľuďmi v rozvíjajúcej sa kapitalistickej spoločnosti. Sládkovič obnažuje falošnú buržoáznú morálku, ktorej je cudzia šľachetnosť a úprimnosť vzťahov medzi ľuďmi. Aj láska medzi mladými ľuďmi sa rieši ako problém hmotných záujmov.

ZÁKLADNÉ ČRTY LÚBOSTNEJ POÉZIE:

*Slovensko mladé, rodisko moje
aj mohyla mojich kostí,
v tebe mám pekných obrazov dvoje,
aj dvoje veľkých lúbstí.
Ako je krásna tá moja deva,
aká k nej lúbst' vo mne horieva
tak ty, a k tebe otčina.
Ako tys pekná krajina moja
ako mladistvosť milá mi tvoja
tak pekná milá Marína.
Chcel bych vás objat' kraje, rodiny
náručie úzke, šíri cit,
jak mi je sladko v ňadrách Maríny
objatie vaše pocítiť.
Jak mi je blaho nič, nič nežiadat',
z objemu v objem naveky padat',
troch nebies slasti prijímat'.*

*A lúbst'? - lúbst' k deve umrela,
ked' umrela moja deva;
Víla ty zostaň tam v svojom nebi -
mňa ešte zemské viažu potreby
a vlast' moja je na zemi!*

*„Marína moja! Teda tak sme my
ako tie Božie plamene,
ako tie kvety na chladnej zemi,
ako tie drahé kamene;
padajú hviezdy, aj my padneme,
vädnú tie kvety, aj my zvädneme,
a klenoty hruda kryje:
Ale tie hviezdy predsa svietili,
A pekný život tie kvety žili,
A diamant v hrude nezhnije!“*

MÔJ OSOBNÝ POCIT: Báseň je veľmi zaujímavá, aj keď sa priznávam, že som neprečítal všetkých 291 slôh. Snažil som sa prečítať hlavne tie časti, kde autor vyznáva lásku k Maríne a svojej vlasti, ako aj tie, kde sa lúči so svojou láskou. Báseň sa dobre číta, lebo sa pekne rymuje. Niektoré slohy sú dosť smutné, ale na druhej strane sa môže každý, kto si prečíta Marínu dozvedieť, ako ťažko sa v minulosti mali maldí zaľúbenci.

DETVAN - je druhé vrcholné dílo, které je pokračováním Maríny v tom smysle, že Sládkovič svou lásku přenáší na slovenský kraj. Sklamání v lásce tu leží šťastnou láskou dvou detvianských dětí, Martina a Eleny.

HLAVNÉ POSTAVY:

Martin Hudcovie - dedinský typ mládence s úprimnými citmi, bojovného i lůbiaceho, rodině, milé i králiovi věrného

Elena - dedinská dívka, lůbiaca Martina

HLAVNÁ IDEA: *láska, opis krásnej prírody*

CHARAKTERISTIKA DIELA: je to lyricko-epická skladba.

Skladba sa skladá z piatich spevov:

1. Martin
2. Družina
3. Slatinský jarmok
4. Vohľady
5. Lapačka

Celý dej spadá do čias kráľa Matiaša. Martin - detvianský mládenec videl, ako mocný sokol vrhá sa na slabého zajaca. Veľmi ho nazlostilo, že silný si seberovného nehľadá, ale do slabšieho sa púšťa. V hneve sokola zabil.

O nejaký čas sa dozvedel, že to bol sokol kráľa Matiaša. Martin sa vybral za kráľom, aby mu všetko vysvetlil. Cestou stretol zbojníkov. Tí práve viedli jeho milú - Elenu so sebou, aby im robila gazdinú. Hoci Martin bol len sám a protivníkov veľa, predsa vyšiel z boja ako víťaz. Povedal Elene kam ide a nakázal jej aby si dala na seba pozor. Martin kráľa zastihol na Slatinskom jarmoku. Priamo mu povedal, že zabil jeho sokola a vyrozprával mu i príhodu s Elenou.

Kráľovi sa veľmi páčila Martinova smelosť a priamosť. Preto ho dal zverbovať do Čierneho pluku. Pretože videl, že Martin má veľmi rád svoju Elenu, chcel sa presvedčiť, či je ho hodná. Rozhodol sa vyskúšať ju. Sám šiel za ňou, avšak Elena ho zatato odmietala. Tak sa presvedčil o jej vernosti.

Martin ešte dosť dlho pobudol v kruhu príbuzných a milé Eleny. Raz v noci však prídu poslovia od kráľa a Martin musí odísť do Čierneho pluku.

Pri vstupe do pluku si vynúti od kráľa, aby si mohol ponechať vrkoče, valašku, fujaru i kroj, ale aj svoju Elenu.

ZÁKLADNÉ ČRTY LÚBOSTNEJ POÉZIE:

Krásny kôň, krásny meč Matiaša,
ale to nie je jej kráska!
Jej je Martinko aj za sto kráľov,
a jeho oči dvoje kryštálov
nedá za brilianty ona.

„Chod' mi, zapadni, hviezdička krásy,
k hrobu lúbsti mňa zaviedla si,
zapadni a dobre sa maj!

MÔJ OSOBNÝ POCIT: Musím sa priznať, že toto dielo bolo veľmi náročné a ťažké na čítanie. Niektoré slohy som si musel prečítať viackrát, lebo som im najskôr neporozumel. Myslím si, že Detvan patrí na čítanie staršej mládeže. Bol som sklamaný tým, že opis lásky Martina a Eleny je písaný tak zložito.

CHARAKTERISTIKA ŠTÚROVSKEJ POÉZIE:

Štúrovská generácia sa zjednotila počas študentských rokov v spolkoch. Najvýznamnejší bol vzdelávací spolok „Spoločnosť Česko-slovenská“ (1828). Pôsobila v období romantizmu koniec 18 a začiatok 19 storočia. Romantizmus - básnici, umelci sa obracali k prírode, k ľudu, k citu človeka a k potrebe pretvárať svet podľa ušľachtilých predstáv.

V tvorbe slovenských romantikov (štúrovcov) prevažuje nad osobnými citmi láska k vlasti a vernosť národu. Toto prejavovali v materinskej reči, v ktorej videli najcennejší prostriedok prejavu slobody cítenia myslenia a konania. Námety čerpali predovšetkým z ľudovej slovesnosti z týchto dôvodov:

1. ľudová slovesnosť je prejavom tvorivosti slovenského ľudu
2. je jedným z prameňov, z ktorých možno čerpať pri poznávaní histórie
3. je zrozumiteľná a ľahko pochopiteľná
4. je jednoduchá a zároveň ľubozvučná

ĽUDOVÁ SLOVESNOSŤ:

Ústna ľudová slovesnosť vznikala od najstarších čias, šírila sa ústnym podaním a jej autori sú neznámi. Zaradujeme sem hudbu, piesne, tanec, folklór. Ľudová slovesnosť je prejavom hmotnej i duchovnej kultúry národa, ľudu.

Do ľudovej slovesnosti patria lyrické, epické, dramatické, prozaické i veršované útvary. Ľudová slovesnosť bola spojená s rôznymi magickými obradmi (zaklínanie, zariekanie). Zaradujeme sem aj koledy, svadobné a pohrebné piesne, rozprávky, povesti, príslovia, hádanky, vyčítanky a riekanky.

Ľudové básne (piesne) sú čisté, jasné, prirodzené, sú to obrazy, v ktorých každý národ najvernejšie maľuje svoj život, charakter, sú dejinami vnútorného sveta a života, sú kľúče k duši národa.

Umelecké majstrovstvo ľudovej poézie bolo vysoké. Verš bol šesť-, osem-, a dvanásťslabičný, strofa dvoj- a štvorslabičná.

Ukážka z knihy „Piesne svetské ľudu slovenského v Uhorsku“ - vydavateľstvo TATRAN v roku 1988

V šírom poli
Hruška stojí,
Napoly je zelená
Pod ňou sedí
Moja milá,
Všecka vyplakaná.

Ako je vidieť z ukážky, sloha je písaná veľmi jednoducho a prirodzene a všetko sa pekne rymuje. Už na začiatku sa dá vyrozumiť, že dievča je veľmi smutné a niečo ju trápi.

MODERNÁ POÉZIA: - ukážka z básnickej tvorby Daniela HEVIERA

Si pre mňa náhodná známa
Aké mám z mejdanov, snov a kín
Obiehaš v niekoľkých fámach
Ja viem kde, ako, kedy a s kým
Máš môj priesvitný dáždňik
Čo je občas deravý
A vtedy nevieš, čo s tým
Máš tajné vrásky
O ktorých sa nevraví
Zavolať skús pochopím

Moderná poézia využíva všetky možnosti nášho pestrého jazyka. Mnohí dnešní umelci vo svojich dielach používajú „slengové výrazy“. V súčasnej poézii sa málo čerpá námet z dávnej minulosti, skôr sa čerpá námet z bežného života.

POROVNANIE ĽUDOVEJ POÉZIE S MODERNOU:

Myslím si, že poézia, či už ľudová alebo moderná sú podobné. Je pravda, že ľudová bola jednoduchšia, obyčajná, a preto sa veľmi ľahko dala rýchlo naučiť a mohla sa šíriť medzi ľud, ktorý si či už piesne spieval popri práci, alebo rozprávky a niekanky rozprával medzi sebou. Väčšinou bola zložená len z niekoľkých veršov. Ale na druhej strane sa v ľudovej tvorbe nachádzajú aj slová, ktorým dnes už málokto porozumie.

Moderná poézia je pesterjšia, autori využívajú bohatosť slovenského jazyka, čo v ľudovej slovesnosti sa nedalo, lebo sa slovenčina ešte len formovala.

ZÁVER:

Chcel by som povedať, že som mal dosť problém vybrať zo štúrovskej generácie druhé dielo, zamerané na ľúbostnú poéziu. V diele Marína je dosť častí, kde sa vyznáva lásku k žene, ale v diele Detvan sa skôr opisuje krása Pol'any a hrdosť a statočnosť Martina. Pôvodne som si chcel vybrať dielo „Žltá ľalia“ od Jána Bottu. Ale to nie je lyrická báseň, ale balada. Aj ostatní štúrovci viac menej písali diela, ktoré podnecovali slovenský ľud k hrdosti a boju za svoju vlasť. Preto bolo pre mňa dosť ťažké vybrať si tú správnu ľúbostnú lyriku v poézii štúrovcov.

Myslím si, že mne je bližšia moderná poézia, lebo sa v nej odzrkadľuje dnešný život, hoci na druhej strane, hlavne ľudové rozprávky poznám už od malička a sú veľmi pekné.